

ارزیابی تاثیر عوامل طبیعی بر ساختار توسعه شهر شیراز

احسین نگهداری^۱، آسیروس سلیمانی^۲، روح الله صفایی^۳، محمودرضا اشرف منصورى^۴

^۱باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد داریون، دانشگاه آزاد اسلامی، داریون، ایران.
^۲باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد داریون، دانشگاه آزاد اسلامی، داریون، ایران.
^۳باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد داریون، دانشگاه آزاد اسلامی، داریون، ایران.
^۴باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد داریون، دانشگاه آزاد اسلامی، داریون، ایران.

hosseinizahra12@gmail.com

چکیده

عوامل طبیعی از مهمترین عوامل تاثیرگذار بر ساختار توسعه شهرها به شمار می آیند. بسترهای طبیعی شرایط لازم را برای توسعه شهرها ایجاد می کنند. ولی بعضی از آنها شرایط پایدارتر را نسبت به بعضی دیگر ایجاد می کنند. که این پارامترها عبارتند از: شیب، ارتفاع از سطح دریا، ساختمان زمین شناسی، منابع آب، خاک و قابلیت اراضی است. تاثیر این عوامل نه تنها بر ساختار توسعه شهرها بسیار نمایان می باشد. بلکه بر روحیات و ویژگی های جسمی شهروندان نیز موثر واقع می گردد. پژوهش حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی است. که برای ارزیابی عوامل طبیعی بر ساختار توسعه شهر شیراز از زوایای موقعیت جغرافیایی، شیب، زمین شناسی، توپوگرافی، اقلیم، گسل، خاک و... مورد ارزیابی قرار گرفته است. نتایج پژوهش نشان می دهد که از عوامل بیان شده در پژوهش سه عامل شیب، بارش و ارتفاع نقش تاثیرگذاری در بین دیگر عوامل بر ساختار توسعه شهر شیراز دارند.

کلمات کلیدی: عوامل طبیعی، ساختار توسعه، شهر شیراز

مقدمه

قرن حاضر با شهرنشینی سریع مشخص می شود، برخی از آمارها حاکی از این است که جمعیت شهرهای جهان تا سال ۲۰۳۰ به پنج میلیارد نفر خواهد رسید (سازمان ملل، ۲۰۰۷). این شهرنشینی سریع نه تنها منجر به استفاده گسترده از اراضی می شود، بلکه باعث افزایش جمعیت در نواحی شهری و اثرات زیست محیطی مرتبط با توسعه نیز می گردد (shen, 2012:27). طبق برآورد سازمان ملل، تقریباً تمامی رشد خالص جمعیت در طی ۳۰ سال آینده در شهرها رخ خواهد داد و جمعیت آنها دو برابر خواهد شد. چنین رشد جمعیتی چشم اندازهای شهری را دگرگون خواهد ساخت، چالش ها و فرصت های غیر قابل انتظاری برای نهادهای اجتماعی و سیاسی بوجود آورده و سرمایه گذاری های بی سابقه ای را در زیرساخت ها طلب خواهد نمود (netzband et al, 2007, 1).

محیط جغرافیایی که شهر در اشکال و ابعاد مختلف و یا عملکردهای متفاوت بر پهنه آن جای گرفته است، میدان و فضای فعالیت و پویای شهری است. ویژگی های طبیعی همچون شکل زمین، ساختمان زمین شناسی، خصوصیات زلزله خیزی، جهت گسل ها، خصوصیات آب و هوایی، منابع آب و خاک و پوشش گیاهی و مجموعه های زیستی مجاور آن نه در شکل توصیفی، که در مجموعه ای آمیخته و مرتبط با هم، در حیطه عمل مطالعات جغرافیایی قرار می گیرند. آنچه که اهمیت ویژه ای دارد، شناخت و برقراری رابطه ای معقول و متناسب میان اجزای تشکیل دهنده محیط طبیعی است و این دقیقاً همان کاری است که جغرافیا در بعد کاربردی خود به عهده دارد. در واقع اشکال تاثیر پذیری پدیده های حاصل از اعمال نفوذ انسان در محیط و چگونگی تاثیر پذیری این پدیده ها از داده های طبیعی محیط، ما را به خوبی از اهمیت مطالعات جغرافیایی، یعنی این بستر وقوع تمام پدیده ها آگاه می سازد (رهنمایی، ۱۳۸۲، ۲).

بنابراین شرایط طبیعی و محدودیت های فیزیکی و مختلفی تعیین کننده تناسب یک ناحیه برای توسعه شهر است. نادیده گرفتن اثرات عوامل و شرایطی همچون موقعیت دشت سیلابی و اراضی مرطوب، خاک های رسی، شیب های تند، بالا بودن سطح سفرهای آب زیر زمینی، وجود سنگ بستر، اراضی کشاورزی مرغوب و... در امر توسعه می تواند مسائل بغرنج و حادی را موجب شود (portage county, 2007, 17).

پرسش های پژوهش

آیا عوامل طبیعی بر ساختار توسعه شهر شیراز موثر است؟

فرضیات تحقیق

به نظر می رسد عوامل طبیعی نقش تاثیرگذاری بر ساختار توسعه شهر شیراز داشته باشد.

اهداف تحقیق

ارزیابی نقش عوامل طبیعی بر ساختار توسعه شهر شیراز